

Seletuskiri protokollilise otsuse “Haldusreformi raames läbiviidavad Vabariigi Valitsuse algatatud haldusterritoriaalse korralduse muudatused“ juurde

Haldusreformi eesmärgiks on selliste omavalitsuste moodustamine, kes suudavad pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid, tagada piirkondade konkurentsivõime kasvu ning täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid. 1. juulil 2016 jõustus haldusreformi seadus (edaspidi *HRS*), mis sätestab omavalitsuste miinimumsuuruse ja soovitusliku suuruse kriteeriumid, reformi läbiviimise korralduse, ühinemiste protseduurid nii omavalitsuste omaalgatuslikus kui Vabariigi Valitsuse algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise (ühinemiste) etapis, ühinemistoetuste suurused, valimiste läbiviimise korralduse ja osavaldade moodustamise üldregulatsiooni.

HRS §-ga 3 sätestatud omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumiks, millest alates on kohaliku omavalitsuse üksus võimeline tagama seadusest tulenevate ülesannete korraldamiseks vajaliku võimekuse ja osutama kõigile kohaliku omavalitsuse üksuse elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid, on vähemalt 5000 elanikku (omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteerium). Haldusreformi eesmärgi saavutamiseks tuleb haldusterritoriaalse korralduse muutmisel eelistada kohaliku omavalitsuse üksuste moodustamist, kus elab vähemalt 11 000 elanikku (omavalitsusüksuse soovitusliku suuruse kriteerium, HRS § 1 lg 3).

Kohalike omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlused omaalgatuslikuks ühinemiseks tuli esitada maavanemale hiljemalt 1. jaanuariks 2017 (HRS § 7 lg 4). 26 kohalikku omavalitsust, kes ei täida haldusreformi seaduses sätestatud miinimumsuuruse kriteeriumit, ei esitanud 1. jaanuariks 2017 maavanemale taotlust ühinemiseks. Lisaks esitas 25 omavalitsust taotluse haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks, mille kohaselt ühinemise tulemusena moodustatavas kümnes omavalitsuses oleks vähem kui 5000 elanikku. Nelja merelise saarvalla osas kohaldati HRS § 9 lg 3 punkti 3 kohast erandit (mereline saarvald)¹.

HRS kohaselt pidi valitsus algatama ja tegema igale alla 5000 elanikuga omavalitsusele või omavalitsustele, kes ühinevad alla 5000 elanikuga omavalitsuseks, ettepaneku ühinemiseks, et täidetakse 5000 elaniku kriteerium². Ühinemise algatamise ettevalmistamisse kaasas Rahandusministeerium piirkondlikud komisjonid, kelle ülesandeks oli anda Rahandusministeeriumile arvamus Vabariigi Valitsuse poolt ühinemissettepanekute tegemise ja erandite kohaldamise põhjendatuse kohta (HRS § 10). Valitsus võis põhjendatud juhul loobuda ühinemissettepaneku tegemisest vaid neile alla 5000 elanikuga omavalitsustele, kes täidavad seaduses sätestatud erandi tingimused³ (HRS § 3) ja on erandi kohaldamist taotlenud ning kelle juurde ei ole vaja ühendada mõnd miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastavat omavalitsust.

¹ kohaliku omavalitsuse üksus on mereline saarvald ehk vald, mis asub Eesti territoriaalmeres paikneval saarel, mille territooriumi vald tervikuna hõlmab ja kus teostatakse iseseisvat omavalitsuslikku haldamist;

² Seda seisukohta rõhutab ka Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium 20. detsembri 2016.a kohtuotsuse asjas nr [3-4-1-3-16](#), mis käsitles haldusreformi seaduse põhiseaduspärasust, punktis 100: „Kolleegium on seisukohal, et omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteerium on Vabariigi Valitsusele siduv üksnes menetluse algatamisel, mitte aga lõppotsuse tegemisel, sest haldusreformi seadus sätestab ka tingimused, millistel Vabariigi Valitsus võib jätta miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastava omavalitsusüksuse haldusterritoriaalse korralduse muutmata, lõpetades menetluse.“

³ Omaalgatuslikus ühinemise etapis ühinevad vähemalt kaks omavalitsust, kelle elanike arv on kokku 3500 elanikku ja uue omavalitsuse territoorium oleks üle 900 km²; tegemist on mereliste saarvaldadega; nelja omavahel ajalooliselt, kultuuriliselt ja geograafiliselt seotud omavalitsuse või nende territooriumidest moodustatakse omaalgatusliku ühinemise käigus riigipiiri seaduse § 22 lõike 1 tähenduses Eesti Vabariigi ajutise kontrolljoonega maismaal piirnev uus omavalitsus, mille elanike arv on vähemalt 3500; ühinevate omavalitsuste elanike arv on aastaga 1. jaanuariks 2017 langenud 5000-lt väiksemaks.

Omavalitsustele, kes ei vastanud seatud omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile ja ei esitanud haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlust ühinemaks miinimumkriteeriumile vastavaks omavalitsuseks, esitati Vabariigi Valitsuse poolt ettepanek ühinemiseks. Vabariigi Valitsus otsustas 9. veebruari 2017. a valitsuse istungi protokollis märgitud otsusega nr 12 algselt HRS § 9 lõike 2 alusel haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmised ning tegi otsuse kolmandas punktis Rahandusministeeriumile ülesandeks valmistada haldusreformi seaduse §-s 3 ja Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (edaspidi *ETHS*) § 7 lõikes 5 sätestatud arvesse võttes ette asjakohased Vabariigi Valitsuse määruste eelnõud (Vabariigi Valitsuse ettepanekud) ja esitada need hiljemalt 15. veebruaril 2017. a asjaomastele kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele arvamuse avaldamiseks.⁴ Rahandusministeerium esitas koostatud Vabariigi Valitsuse määruste eelnõud kohaliku omavalitsuse üksustele 15. veebruaril 2017. HRS § 9 lõike 2 kohaselt pidid kohaliku omavalitsuse üksused eelnõu kohta arvamused esitama hiljemalt 15. maiks 2017. Omavalitsus sai esitatud arvamuses muuhulgas esitada põhjendatud ja argumenteeritud vastuväited ja argumendid, miks ta Vabariigi Valitsuse määruse eelnõus esitatud ühinemisega ei nõustu. Pärast omavalitsuste poolt esitatud arvamuste läbi vaatamist võib valitsus KOV esitatud negatiivse põhjendatud arvamuse puhul (s.t kui ühendamisega kaasnev negatiivne mõju ületaks eeldatavat positiivset mõju) erandjuhul HRS § 9 lg 9 punkti 1 alusel lõpetada omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus.

Nii Vabariigi Valitsuse poolse ettepaneku tegemisel kui ka omavalitsuste vastuväidete kaalumisel lähtuti lisaks HRSis sätestatud miinimumkriteeriumile *ETHS* § 7 lõike 5 asjaoludest ja mõjudest arvestades haldusterritoriaalse korralduse muutmisel (1) ajaloolist põhjendatust, (2) mõju elanike elutingimustele, (3) elanike ühtekuuluvustunnet, (4) mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile, (5) mõju haldussuutlikkusele, (6) mõju demograafilisele situatsioonile, (7) mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele, (8) mõju ettevõtluskeskkonnale, (9) mõju hariduslikule olukorrale ning (10) omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimist.

Vabariigi Valitsus kinnitas 25. mail 2017 haldusterritoriaalse korralduse muutmise uue haldusüksuse moodustamiseks valitsuse algatusel Otepää valla, Puka valla ja Sangaste valla osas⁵ (uue haldusüksuse nimeks saab Otepää vald) ning Kihelkonna valla, Kuressaare linna, Laimjala valla, Leisi valla, Lääne-Saare valla, Mustjala valla, Orissaare valla, Pihtla valla, Põide valla, Salme valla, Torgu valla ja Valjala valla osas⁶ (uue haldusüksuse nimeks saab Saaremaa vald). Eelnevalt oli valitsus kinnitanud volikogude algatatud piiri muudatused, täpsemalt Puka valla Aakre, Palamuste, Pedaste, Purtsi, Pühaste ja Rebaste küla arvamise Rõngu valla koosseisu ja Puka valla Soontaga küla arvamise Helme valla koosseisu. Vabariigi Valitsus kinnitas haldusüksuste piiride muutmised territooriumiosa üleandmisega Vabariigi Valitsuse 11. mai 2017 määrusega nr 84 „Haldusüksuste piiride muutmise territooriumiosa üleandmisega“⁷.

⁴ Vabariigi Valitsuse 09.02.2017 istungi protokolliline otsus „Haldusreformi raames Vabariigi Valitsuse algatatavad haldusterritoriaalse korralduse muudatused“. <https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT002BFF0A?open>

⁵ Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määrus nr 86 „Otepää valla, Puka valla ja Sangaste valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“. <https://www.riigiteataja.ee/akt/131052017005>

⁶ Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määrus nr 87 „Kihelkonna valla, Kuressaare linna, Laimjala valla, Leisi valla, Lääne-Saare valla, Mustjala valla, Orissaare valla, Pihtla valla, Põide valla, Salme valla, Torgu valla ja Valjala valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“. <https://www.riigiteataja.ee/akt/131052017006>

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/120052017015>

Järgnevalt on esitatud ülevaade omavalitsustest ja ühinemispiirkondadest, mille osas otsustas Vabariigi Valitsus 9. veebruari 2017. a valitsuse istungi protokollilise otsusega nr 12 algatada HRS § 9 lõike 2 alusel haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmised koos lisatud volikogude arvamustega Vabariigi Valitsuse ettepanekutele ning piirkondliku komisjoni⁸ ja/või Vabariigi Valitsuse poolse hinnanguga, kas omavalitsuste põhjendused ja vastuväited Vabariigi Valitsuse algatatud ühendamise kohta on kaalukad või mitte ning kas omavalitsuste vastuväidete põhjal Vabariigi Valitsus HRS § 9 lõike 9 punkti 2 alusel jätkab või HRS § 9 lõike 9 punkti 1 alusel lõpetab menetluse haldusterritoriaalse korralduse ja/või haldusüksuse piiride muutmiseks. Juurde on lisatud kohanimenõukogu seisukoht⁹ moodustuvate haldusüksuste nime osas (HRS § 12 lg 8¹⁰).

1. Haldusreformi seaduse § 9 lõike 9 punkti 1 alusel lõpetada haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus:

1.1. Loksa linna ühendamiseks Kuusalu vallaga¹¹

Kuusalu vald (6590 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Loksa linn (2738 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Kuusalu vald	5234	595	11,4	231	4,4	364	7,0
Loksa linn	2420	632	26,1	166	26,3	466	73,7

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest¹²: Kuusalu vald tõi välja, et Kuusalu valla tulud elaniku kohta langevad Loksa linnaga ühinedes ning seda ei kompenseerita riigi poolt, tulude vähenemine viib haldusvõimekuse langemiseni. Samuti tõi vald välja, et osapooled pole nõustunud omavahel ühinemist arutama. Loksa linn tõi välja, et Loksa linna tegelik elanike arv ja linnas teenuseid tarbivate elanike arv on suurem rahvastikuregistri järgesest näitajast ning Loksa linn piirkondliku keskusena suudab neile teenuseid pakkuda. Loksa linna arengukavas on seatud eesmärk, et Loksal elab aastaks 2030 vähemalt 4000 elanikku ning aastaks 2040 vähemalt 5000 elanikku. Kaks omavalitsust ei ole seni integreerunud terviklikuks asustussüsteemiks, Kuusalu vald on maaline hajaasutusega üherahvuseline piirkond, Loksa linn aga tööstuslik mereäärne paljurahvuseline linn. Ühendamine ei taga, et Loksa piirkonna elanike huve võetaks otsuste tegemisel arvesse ning viib vallakeskuse ja investeeringute kaugenemiseni, mistõttu muutuvad elanikele teenused raskemini kättesaadavaks.

Piirkondlik komisjon leidis, et kuna Loksa linn on keskuseks laiemale piirkonnale, siis see toetab kahe omavalitsuse sidusust ühendamisel. Loksa linna rahvastik ei kasva ega ole nii suur kui omavalitsuse tagasisides toodud. Loksa linna elanike arv on viimastel aastatel kiirelt kahanenud (10 aastaga 20%) ja prognoosi kohaselt väheneb elanike arv veelgi. Teenuste

⁸ Vt Vabariigi Valitsuse 30.06.2016 korralduse nr 242 „Piirkondlike komisjonide moodustamine haldusreformi elluviimiseks“ punkti 4 alapunkt 5. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/305072016020>.

⁹ Kohanimenõukogu protokoll: <https://www.eki.ee/knn/knpr80.pdf>

¹⁰ Kohanimenõukogu ettepanekul võib Vabariigi Valitsus määrata kohaliku omavalitsuse üksusele ka muu nime, kui see, mis on elanike arvult suurema omavalitsuse nimi.

¹¹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58120482>

¹² Linna- ja vallavolikogude esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60828013>

kujundamisel ja tulubaasi osas saab omavalitsus lähtuda rahvastikuregistri andmetest, mitte sesoonsest elanike arvu kõikumisest. Loksa linna finantsvõimekus on madal. Kuusalu valla esitatud arvamuses on ETHS § 7 lõike 5 alusel asjaolud ja negatiivsed mõjud välja toomata. Kuusalu vald on varasemalt seadnud eesmärgiks ühinemise Loksa linnaga.

Ettepanek valitsusele: lõpetada Kuusalu valla ja Loksa linna haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus. Kuusalu vald ja Loksa linn on kaks väga eraldiseisvat omavalitsust, mille elanike vahel puudub ühtekuuluvustunne, vaatamata mitmetele koostöö algatustele ei ole toimivat sidusust ning kaks omavalitsust ei ole seni integreerunud terviklikuks teenuspiirkonnaks ja asustussüsteemiks.

1.2. Häädemeeste valla ja Tahkuranna valla ühendamiseks Saarde valla ja Surju vallaga¹³

Volikogude algatusel ühinevad Tahkuranna ja Häädemeeste vald (kokku 4982 elanikku¹⁴) – kumbki omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Saarde ja Surju vald (kokku 4873 elanikku) – kumbki omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused: Kuna omavalitsused olid volikogude algatatud etapis elanike arvamuse nelja omavalitsuse ühendamiseks välja selgitanud, ei pidanud küsitlust uuesti korraldama. Esitatud tulemused volikogude algatatud etapi küsitluse tulemustest:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Häädemeeste vald	2217	195	8,8	59	30	136	70
Tahkuranna vald	2028	73	3,6	33	45,2	40	54,8
Saarde vald	3437	625	18,2	72	11,5	533	88,5
Surju vald	1680	51	6	12	23,5	39	76,5

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest¹⁵: Omavalitsused tõid välja, et valitsuse algatatud ühendamisel ei esine positiivset mõju ETHS §-s 7 lg 5 nimetatud asjaoludele, avalike teenuste osutamise kvaliteedile ja elanike elutingimustele. Omavalitsuste ühendamisel ei moodustu terviklikku üksust ega ühtset teenusruumi, uues vallas jääb kaks selget eristuvat ja erinevate liikumissuundadega piirkonda - Häädemeeste-Uulu kui Pärnu linna lähistagamaal asuvad piirkonnad ning Saarde vald, mis asub maakonnakeskusest kaugel ja on pigem teistsuguste (hajaasustuse, keskusest kaugel asuvate) probleemide ja arengueeldustega.

Piirkondlik komisjon nõustus, et ühinenud Häädemeeste ja Tahkuranna vald koos ning Saarde ja Surju vald koos on kaks eraldi toimepiirkonda, mis ei oma omavahelist territoriaalset kooskõla ja neljakesi ei moodustata terviklikku piirkonda. Ühinenud omavalitsuste elanike liikuvus ei ühti ning maakonnakeskusesse liikumisel kasutatakse erinevaid transpordikoridore. Kaks ühinenud omavalitsust on ka looduslikult teineteisest eraldatud (soo). Ühinenud Saarde vald on suure territooriumiga hajaasustatud omavalitsus, mis vastas volikogu algatatud etapis võimaldatud erandi tingimustele¹⁶.

¹³ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58132599>

¹⁴ Elanike arv 1. jaanuari 2017 seisuga

¹⁵ Häädemeeste Vallavolikogu arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60770006>,

Saarde Vallavolikogu arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60685251>,

Surju Vallavolikogu arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60687929>,

Tahkuranna Vallavolikogu arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60689066>,

¹⁶ § 9 lg 3 punkt 1 ühinevad vähemalt kaks kohaliku omavalitsuse üksust, mis moodustavad haldusterritoriaalselt loogilise terviku, mille pindala on kokku vähemalt 900 km² ja milles elab rahvastikuregistri andmete kohaselt

Ettepanek valitsusele: lõpetada haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus Häädemeeste, Saarde, Surju ja Tahkuranna valla ühendamiseks, kuna omavalitsused on esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukad põhjendused ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta.

1.3. Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla ühendamiseks Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste vallaga¹⁷.

Volikogude algatusel ühinevad Kõlleste, Valgjärve ja Kanepi vald (kokku 4962 elanikku) – ükski omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste vallaga (14 405 elanikku) – ükski omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Ahja vald	883	43	4,9%	13	30,2	30	69,8
Kanepi vald	2059	325	15,8%	19	5,9	305	94,1
Kõlleste vald	916	140	15,3%	49	35,0	91	65,0
Laheda vald	1022	31	3,0%	5	16,1	26	83,9
Mooste vald	1194	49	4,1%	6	12,2	43	87,8
Põlva vald	7948	182	2,3%	59	32,4	123	67,6
Valgjärve vald	1210	208	17,2%	45	21,6	163	78,4
Vastse-Kuuste vald	1051	13	1,2%	9	69,2	4	30,8

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest¹⁸: Omavalitsused tõid välja, et ühendamisel puuduvad positiivsed mõjud. Kanepi, Kõlleste ja Valgjärve kant eristub teistest omavalitsustest selgelt oma tervikliku ja ajaloolise piirkonna poolest, ühendamine suurendaks ääremaastumist. Põlva ei ole nende valdade jaoks tõmbekeskus ning Kanepi piirkond moodustab Põlva-Otepää-Tartu tõmbepiirkonnas selgelt eraldiseisva ja ääreaalse piirkonna, milles Tartu linna mõju ning pendel- ja tööränne on piirkonnas tervikuna oluliselt tugevam kui Põlva suunal. Põlva ühinemispriirkonda iseloomustab piirkondlik terviklikkus, moodustub nn rõngasvald Põlva kui keskuse ümber, mis on hästi ühendatud valla keskusega ja mida iseloomustab elanike juba väljakujunenud liikumismuster.

Piirkondlik komisjon leidis, et ühinenud Põlva vald ja ühinenud Kanepi vald on eraldiseisvad piirkonnad ning ETHS asjaoludele tuginevad põhjendused ühendamisega mittejätkamiseks on olemas. Ühinenud Kanepi vald ei ole Põlva suunalise liikuvasse, vald moodustab Põlva-Otepää-Tartu tõmbepiirkonnas eraldiseisva piirkonna. Kindlasti tuleb ühinenud Kanepi vallal jätkata omavalitsuse võimekuse tõstmisega ka edaspidi.

Ettepanek valitsusele: lõpetada Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mooste, Põlva, Vastse-Kuuste ja Valgjärve valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus, kuna omavalitsused on esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukad põhjendused ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta.

2017. aasta 1. jaanuari seisuga kokku vähemalt 3500 elanikku. Häädemeeste ja Tahkuranna vald jäävad napilt alla miinimumsuuruse kriteeriumi.

¹⁷ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58120750>

¹⁸ Vallavolikogude esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60380084>

2. Haldusreformi seaduse § 9 lõike 9 punkti 1 alusel lõpetada osaliselt ja sama lõike punkti 2 alusel jätkata haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise menetlusega järgmiselt:

2.1. Vaivara valla ja Narva-Jõesuu linna ühendamiseks Sillamäe linnaga ning Vaivara valla ja Kohtla-Järve linna piiride muutmiseks Kohtla-Järve Viivikonna linnaosa (Viivikonna ja Sirgala) üleandmisel¹⁹

Volikogude algatusel ühinevad Vaivara vald ja Narva-Jõesuu linn (kokku 4772 elanikku) – kumbki omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Vaivara vald nõustus piiride muutmiselega Kohtla-Järve linnaga.

Sillamäe linn (13 666 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Kohtla-Järve linn – nõustus piiride muutmiselega Vaivara vallaga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Kohtla-Järve linn	107	13	12,2	3	23,1	10	76,9
Narva-Jõesuu linn	2466	272	11,0	47	17,3	222	81,6
Sillamäe linn	11 837	1501	12,7	233	15,6	1260	84,4
Vaivara vald	1487	96	6,5	11	11,5	85	88,5

Kokkuvõtte omavalitsuste arvamustest²⁰: Vaivara vald tõi välja, et Sillamäe linna ja Vaivara valla elanike vahel puudub ühtekuuluvustunne. Samuti, et ühinemise järgselt ei oleks maapiirkonnas pakutavate teenuste arendamine enam prioriteetne. Vaivara valla haldussuutlikkus Sillamäe linnaga ühinemise järgselt pigem väheneb, kuna väheneb finantsvõimekus ning eeldused investeringuteks maapiirkonda. Sillamäe linn pole suure osa Vaivara valla elanike jaoks loogiline tömbekeskus, transpordi korraldamine sellise ühinemise järgselt on keeruline ning ebamõistlikult kulukas. Sillamäe linn tõi välja, et Sillamäe valitsemissektori kulude osakaal on võrreldes ühendatavate omavalitsusüksustega väiksem ning ei ole prognoositav, et ühinemise tagajärjel valitsemissektori kulud Sillamäe osas väheneksid. Sillamäe linna profiil on nii Vaivara vallast kui Narva-Jõesuu linnast oluliselt erinev, Sillamäe linn on kompaktne ja tagab elanikele peamised teenused ise. Ühendamine ei anna elanikele teenuseid juurde. Narva-Jõesuu linn argumente ei esitanud.

Piirkondlik komisjon märkis, et ettepaneku saanud omavalitsused kaalusid valitsuse ettepanekut põhjalikult ja kohtusid korduvalt ühendamise aruteludeks. Omavalitsuste välja toodud argumentid on põhjendatud ning välja on toodud piisavalt põhjendusi, selgitusi, miks ühinemist mitte lõpule viia. Sillamäe linn ei ole piirkonnale keskuseks ja ühendamisel ei teki kompaktset omavalitsust. Kohtla-Järve linna Viivikonna linnaosa üleandmine on vajalik tervikliku omavalitsuse kujunemiseks, sest Viivikonna linnaosa asumid (Viivikonna ja Sirgala)

¹⁹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58160652>

²⁰ Kohtla-Järve Linnavolikogu esitatud arvamus:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60576998>.

Narva-Jõesuu Linnavolikogu esitatud arvamus:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60846896>

Vaivara Vallavolikogu ja Sillamäe Linnavolikogu esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60695526>

asuvad kahe eraldiseisva asumina Vaivara valla territooriumi sees (Viivikonna u 32 km ja Sirgala u 40 km kaugusel Kohtla-Järve linnast).

Ettepanek valitsusele:

- Lõpetada Sillamäe linna, Vaivara valla ja Narva-Jõesuu linna haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus, kuna omavalitsused on esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendused ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta;
- Jätkata Kohtla-Järve Viivikonna linnaosa üleandmisega Vaivara vallale ehk piiride muutmise menetlusega Vaivara valla ja Kohtla-Järve linnaosa vahel;
- Vaivara valla ja Narva-Jõesuu linna ühinemisel moodustuva omavalitsuse nimeks jääb volikogude algatatud ühinemisel kinnitatud Narva-Jõesuu linn.

2.2 Illuka valla ning Kohtla valla, Kohtla-Nõmme valla ja Toila valla ühendamiseks Alajõe valla, Iisaku valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna vallaga²¹

Illuka vald (1072 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Toila, Kohtla ja Kohtla-Nõmme vald (kokku 4849 elanikku) – ükski omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Mäetaguse, Iisaku, Alajõe ja Tudulinna vald (3968 elanikku) – ükski omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Alajõe vald	533	153	28,5	4	2,6	148	97,4
Iisaku vald	1031	502	48,7	11	2,2	489	97,4
Illuka vald	923	500	54,2	19	3,8	479	96,2
Kohtla vald	1271	352	27,7	10	2,8	342	97,2
Kohtla-Nõmme vald	849	155	18,3	16	10,5	137	89,5
Mäetaguse vald	1364	443	32,5	11	2,2	432	97,5
Toila vald	1923	389	20,2	10	2,6	379	97,4
Tudulinna vald	366	171	46,7	3	1,8	167	98,2

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest²²: Alajõe, Iisaku ja Tudulinna vald tõid välja, et Vabariigi Valitsuse ettepanek ei vasta haldusreformi eesmärkidele, ühendamisel ei teki asustussüsteemi loogilisi seoseid arvestavat ühtset omavalitsusüksust, lahendus ei ole funktsionaalselt ega majanduslikult sidus ning uuel KOVil puudub keskus. Alajõe, Iisaku, Mäetaguse ja Tudulinna valla ühinemisel moodustunud Alutaguse vald on piisavalt haldussuutlik, kuid kaheksa omavalitsuse ühendamisel ei ole tagatud positiivne mõju kõigi ETHS § 7 lõikes 5 nimetatud asjaolude lõikes. Ühendatava valla territoorium on väga suur (enam kui 1700 km²) ning ühendatavad piirkonnad (linnaäärne põhjaosa ning maaline lõunaosa) on oma olemuselt ja arendusprioriteetidelt väga erinevad, mistõttu on äärmiselt keeruline leida ühisosa suurvalla arengu kavandamisel ja kavandatavate tegevuste elluviimisel.

²¹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58174338>

²² Alajõe Vallavolikogu, Illuka Vallavolikogu ja Kohtla-Nõmme Vallavolikogu esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60695526>.

Iisaku Vallavolikogu ja Tudulinna Vallavolikogu esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60790249>.

Kohtla Vallavolikogu, Mäetaguse Vallavolikogu ja Toila Vallavolikogu esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60445068>

Mäetaguse vald lisas, et pooldab vabatahtliku läbirääkimiste käigus nelja valla poolt moodustatud Alutaguse valla ühendamist Illuka vallaga.

Illuka vald selgitas, et vald on iseseisvalt jätkates haldussuutlik, võimeline tagama seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajaliku professionaalse võimekuse ja osutama kõigile kohaliku omavalitsuse üksuse elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid kooskõlas haldusreformi eesmärgiga. Ühendamisel kaasneb negatiivne mõju ETHS § 7 lõike 5 asjaolude lõikes. Ühendamise tulemusena kohalik võim kaugeneb elanikest, avalike teenuste tase ning finantsvõimekus ei parane, küll võib muutus kaasa tuua elanike lahkumise piirkonnast, kuritegevuse kasvu ning piirkonna kiire ääremaastumise.

Toila, Kohtla-Nõmme ja Kohtla vald rõhutasid, et ühendamisel on negatiivne mõju, sest puudub keskus ja piirkondade arenguperspektiivid on erinevad.

Piirkondlik komisjon leidis, et omavalitsuste välja toodud argumendid on põhjendatud, et lõpetada haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus Kohtla valla, Kohtla-Nõmme valla ja Toila valla ühendamiseks, aga teha valitsusele ettepanek jätkata Alajõe valla, Iisaku valla, Illuka valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla haldusterritoriaalse korralduse muutmiselega. Välja on toodud piisavalt põhjendusi, selgitusi. Ühtekuuluvus ühendatavate Ida-Virumaa põhja- ja lõunaosa omavalitsuste vahel on nõrk. Illuka vald küll ei nõustunud ühendamiselega, kuid alternatiivsetest valikutest pooldas pigem ühendamist moodustuva Alutaguse vallaga, sest moodustuva Alutaguse vallaga on enam tagatud positiivsed mõjud ETHSi asjaolude lõikes. Komisjoni hinnangul oleks Illuka valla ja moodustuva Alutaguse valla ühendamisel tegemist toimiva kooslusega, omavalitsusi seob juba pikka aega tihe koostöö, tegemist on läbivalt maalise ja hõredalt asustatud Ida-Virumaa lõunaosas paikneva piirkonnaga, mida iseloomustavad põline elanikkond, Peipsi järve lähedus ja suured sood.

Ettepanek valitsusele:

- lõpetada haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus Kohtla valla, Kohtla-Nõmme valla ja Toila valla ühendamiseks, kuna omavalitsused on esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendused ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta.
- teha valitsusele ettepanek jätkata Alajõe valla, Iisaku valla, Illuka valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla haldusterritoriaalse korralduse muutmiselega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata ühinenud omavalitsuse nimeks nelja omavalitsuse ühinemisel moodustuva valla nimi Alutaguse vald.

2.3. Antsla valla ja Urvaste valla ning Orava valla ja Vastseliina valla ühendamiseks Lasva valla, Sõmerpalu valla ja Võru vallaga²³

Volikogude algatusel ühinevad Antsla ja Urvaste vald (kokku 4649 elanikku) – kumbki omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Vastseliina ja Orava vald (kokku 2690 elanikku) – kumbki omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Lasva, Sõmerpalu ja Võru vald (8300 elanikku) – ükski omavalitsus ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

²³ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58160151>

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Antsla vald	2895	977	33,7	46	4,7	931	95,3
Lasva vald	1390	253	18,2	16	6,3	237	93,7
Sõmerpalu vald	1503	317	21,1	7	2,2	310	97,8
Orava vald	635	155	24,4	42	27,3	112	72,7
Urvaste vald	1085	193	17,8	15	7,8	178	92,2
Vastseliina vald	1661	448	27,0	45	10,0	403	90,0
Võru vald	4022	618	15,4	14	2,3	603	97,6

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest²⁴: Lasva, Sõmerpalu ja Võru vald tõid välja, et nii ühinenud Võru vald, ühinenud Antsla vald kui ühinenud Vastseliina vald moodustavad omaette territoriaalselt terviklikud kompaktsed piirkonnad ja ajalooliselt ei ole olnud tegemist ühe kihelkonnaga. Moodustuva omavalitsuse elanike arv ja territoorium on väga suur (15 639 elanikku, 1364 km²), omavalitsuse erinevate osade vahel pikad vahemaad. Ühendamine ei taga haldusreformi eesmärgi täitmist. Omavalitsused on sõlminud kokkulepped volikogude algatatud ühinemiste etapis, mis ei ühti seitsme valla ühinemise eesmärkidega. Antsla ja Urvaste vald tõid välja kõigi ETHS § 7 lg 5 asjaolude lõikes argumenteeritud negatiivse mõju ühendamise osas, Antsla kui (tänapäevase) keskuse roll väheneb ühendamise järgselt ja seega ka kohapealsete teenuste kättesaadavus. Antsla ja Urvaste vald moodustavad eraldiseisva toimepiirkonna, millel puudub ühisosa teiste ühendatavate valdadega. Valdade elanike liikuvus ei ole ainult Võru suunaline, vaid teenuseid tarbitakse ka Valgas ja Otepääl. Vastseliina ja Orava vald rõhutasid samuti, et valdadel puuduvad ajaloolised seosed ning valitsuse poolt algatatud seitsmest vallast moodustatav kohaliku omavalitsuse üksus ei ole loogiline ja mõistlik, sest seitsme valla elanikel on erinevad liikumissuunad ja puuduvad omavahelised seosed ühendatavate piirkondade vahel. On oht ääremaastumiseks, elanike koondumiseks keskustesse ja kohapealse demokraatia vähenemiseks. Volikogude algatatud ühinemisel moodustuv Vastseliina vald suudab tagada avalikud teenused.

Piirkondlik komisjon leidis, et Antsla on omaette 3. tasandi keskus²⁵ ning omavahel ühinevate Antsla ja Urvaste valla ühendamise täiendavate omavalitsustega väga suure pindalaga üksuseks võib kahandada Antsla kui oma piirkonna keskuse arengut. Antsla ja Urvaste vald moodustavad selge eraldiseisva toimepiirkonna, millel puudub ühisosa teiste ühendatavate valdadega. Elanike liikuvus ei ole ainult Võru suunaline, vaid teenuseid tarbitakse ka Valgas ja Otepääl. Orava ja Vastseliina vald on Võru suunalise liikumisega ja omavalitsuste osas ei saa hinnata vaid hetke teenuste pakkumise võimekust, vaid omavalitsuse võimekuse arendamise võimalusi.

²⁴ Antsla Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60513240>,
Lasva Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60513657>,
Orava Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60763719>,
Sõmerpalu Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60409995>,
Urvaste Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60514324>,
Vastseliina Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60701551>,
Võru Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60513645>.

²⁵ 3. tasandi keskus on järgnevad teenused: esmatasandi tervisekeskus, apteek, hambaravi, gümnaasium, kultuurikeskus, hooldekodu jmt. TU RAKE (2015) Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes Ettepanek teenuste liigitamiseks ja asukohtade määratlemiseks
http://www.fin.ee/public/KOV/Uuringud_ja_analuusid/Teenuskeskuste_uuringu_lopparuanne.pdf

Ettepanek valitsusele:

- lõpetada Antsla ja Urvaste valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlus, kuna omavalitsused on esitanud negatiivse põhjendatud arvamuse menetluse lõpetamiseks;
- jätkata Lasva, Orava, Sõmerpalu, Vastseliina ja Võru valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta;
- Määrata Vastseliina valla ja Orava valla ühendamisel Sõmerpalu valla, Lasva valla ja Võru vallaga nimeks volikogude algatatud ühinemisel moodustuva valla nimi Võru vald.

3. Haldusreformi seaduse § 9 lõike 9 punkti 2 alusel jätkata haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise menetlusega:

3.1. Emmaste valla ja Pühalepa valla ühendamiseks Hiiu valla ja Käina vallaga²⁶

Pühalepa vald (1590 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Emmaste vald (1241 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Hiiu ja Käina vald (kokku 6719 elanikku) – Hiiu vald nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ning Käina vald ei vastanud ettepanekule ja seega nõustus vaikumisi²⁷.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Emmaste vald	1091	386	35,4	106	27,5	280	72,5
Hiiu vald	4041	134	3,3	100	74,6	33	24,6
Käina vald	1794	118	6,6	65	55,1	52	44,1
Pühalepa vald	1432	387	27,2	81	20,9	306	79,1

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest²⁸: Pühalepa vald tõi välja, et vald on võimeline iseseisvalt korraldama ja juhtima kohalikku elu ja täitma seadusega pandud ülesandeid. Riigi poolt ei ole tehtud märkuseid ja ettekirjutusi avalike teenuste osutamise kvaliteedi, teenuste puudumise või nende vähese kättesaadavuse kohta. Ühendamisel teenuste tase langeb, halduskulud kasvavad ja ei täideta haldusreformi eesmärgi. Vald suudab iseseisvalt paremini tagada jätkusuutliku tegevuse. Emmaste vald tõi välja, et suures omavalitsuses teenused kaugenevad elanikust, teenuste pakkumine muutub bürokraatia tõttu aeglasemaks (sh osavallakogu olemasolu). Kohalikud olemasolevad ametnikud tunnevad paremini kohalikke olusid, vallas on kõik praegu vajalikud kompetentsid olemas ja vajadusel valmidus sisseostmiseks. Emmaste vallal on suuremad eeldused tagada piirkonna areng, ühendamisel liigub otsustustasand valla keskusesse (Kärdlasse). Emmaste vald on finantsvõimekas, jätkusuutlik keskmisest kõrgema põhituluga omavalitsus.

Piirkondlik komisjon leiab, et omavalitsuste arvamustes on kirjeldatud üldist olukorda kirjeldavate näitajate alusel näitamaks, et omavalitsuste võimekus on hetkel piisavalt hea ilma

²⁶ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58105552>

²⁷ Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

²⁸ Vallavolikogude esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60721028>

konkreetsete meetmete või tegevusteta, kuidas suudetakse tagada haldusreformi eesmärk. Haldusreformi eesmärk on tõsta omavalitsuste võimekust ning tagada arenguvõimalused pikemas tulevikuvaates. Haldusreformi seadus on sidunud omavalitsuste minimaalse võimekuse elanike arvuga ehk omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumiga, mille paikapidavust Riigikohus haldusreformi seaduse põhiseaduspärasust käsitletud kohtulahendis küsimärgi alla ei seadnud. Samuti ei ole omavalitsused oma tagasisides välja toonud võimalikku ühinemisega kaasnevat negatiivset mõju. Valdade ühendamise ettepaneku eelselt on koostatud mõjuanalüüsid, mis toovad välja selged positiivsed mõjud ühendamise järgselt. Nelja omavalitsuse ühendamisel moodustavas Hiiumaa vallas tervikuna teenuste tase tõuseb ja halduskulud osakaaluna kogukuludest vähenevad.

Ettepanek valitsusele: jätkata Emmaste, Hiiumaa, Käina ja Pühalepa valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva omavalitsuse nimeks maakonna ja saare järgi Hiiumaa vald.

3.2. Lüganuse valla ühendamiseks Kiviõli linna ja Sonda vallaga²⁹

Lüganuse vald (2945) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Volikogude algatusel ühinevad Kiviõli linn ja Sonda vald (6210) – mõlemad omavalitsused nõustusid Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, kuid tegid ettepaneku kinnitada uue valla nimeks Kiviõli vald.

Elanike küsitluse tulemused: Kuna omavalitsused olid volikogude algatatud etapis elanike arvamuse kolme omavalitsuse ühendamiseks välja selgitanud, ei pidanud küsitlust uuesti korraldama. Esitatud tulemused volikogude algatatud etapi küsitluse tulemustest:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Kiviõli linn	4590	101	2,2	58	57,4	43	42,6
Lüganuse vald	2609	331	12,7	57	17,2	274	82,8
Sonda vald	753	73	9,7	32	43,8	41	56,2

Kokkuvõtte omavalitsuste arvamustest:³⁰ Lüganuse vald tõi välja, et uue Lüganuse valla käivitamine on võtnud aega ning uue organisatsiooni ülesehitamine võtab kaks valimisperioodi. Ei ole selgeid tõendeid, et 5000 elanikuga omavalitsustes administratsiooni kompetentsus kasvab. Valitsuse ettepanek on ühendada erinevad piirkonnad – linn ja väga hajaasustatud piirkond. Piirkonnas tehakse niigi koostööd läbi Kiviõli Regiooni Omavalitsuste Liidu, seega koostöö toimib ja selle parandamiseks pole ühendamist vaja. Kiviõli linn ja Sonda vald nõustusid eelnõu seletuskirjas väljatoodud põhjendustega. Kahe omavalitsuse hinnangul on Kiviõli linn, Sonda ja Lüganuse vald ühtne toimepiirkond, mille ühinemine üheks omavalitsusüksuseks on põhjendatud ning elanike reaalseid liikumissuundi arvestav.

Piirkondlik komisjon leidis, et Lüganuse valla mittenõustumise põhjused ei ole piisavad. Kiviõli linn on Lüganuse valla elanikele lähimaks keskuseks ja elanikud tarbivad seal teenuseid. Ühinemismenetlusega tuleks jätkata piirkonna võimekuse tõstmiseks. Ühinemispriirkonnas peeti läbirääkimisi ka volikogude algatatud etapis.

²⁹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58155018>

³⁰ Lüganuse Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60445068>, Kiviõli Linnavolikogu ja Sonda Vallavolikogude esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60695526>

Ettepanek valitsusele: jätkata Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva omavalitsuse nimeks pika ajalooa kihelkonnanime põhjal Lüganuse vald.

3.3. Koeru valla ühendamiseks Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi vallaga³¹

Koeru vald (2111 elanikku) – ei nõustunud valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Albu, Ambla, Imavere, Järva-Jaani, Kareda ja Koigi vald (7114 elanikku) – ei vastanud Vabariigi Valitsuse ettepanekule ja seega nõustusid vaikumisi³².

Elanike küsitluse tulemused: Kuna omavalitsused olid volikogude algatatud etapis elanike arvamuse seitsme omavalitsuse ühendamiseks välja selgitanud, ei pidanud küsitlust uuesti korraldama. Esitatud tulemused volikogude algatatud etapi küsitluse tulemustest:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Albu vald	984	28	2,8	11	39,3	17	60,7
Ambla vald	1744	510	29,2	204	40,0	306	60,0
Imavere vald	727	61	8,4	32	52,5	29	47,5
Järva-Jaani vald	1292	105	8,1	72	68,6	33	31,4
Kareda vald	521	116	22,3	49	42,2	67	57,8
Koigi vald	812	54	6,7	29	53,7	25	46,3
Koeru vald	1707	283	16,6	55	19,4	228	80,6

Kokkuvõte omavalitsuste arvamusest:³³ Koeru vald tõi välja, et Koeru ja Rakke vald esitasid aprillis valitsusele taotluse kahe valla ühinemiseks volikogude algatusel, mis tuleks valitsuse poolt kinnitada. Arvamuses on toodud, et Koeru elanike heaolu ühendamise järgselt ilmselgelt halveneks. Kuna ettepaneku seletuskirjas ei ole Koerut loetud keskuste hulka, siis saab sellest ka järeldada, et ühendatud Koeru valla senised teenused degradeeritakse, mis ei ole elanikele vastuvõetav.

Koeru vald kinnitas 30. märtsil 2017 volikogu otsusega nr 20 taotluse Koeru valla ja Rakke valla haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks ühinemise teel eesmärgil moodustada kahe valla ühinemisel uus omavalitsusüksus ning esitas taotluse 3. aprillil 2017 kirjaga nr 2-2.2/17/310-1 Järva maavanemale ja Lääne-Viru maavanemale. Järva maavanem esitas dokumendid Rahandusministeeriumile 13. aprillil 2017 kirjaga³⁴ nr 12-1/17/365-2 ja Lääne-Viru maavanem 3. aprilli 2017 kirjaga nr 12-1/17-489-1³⁵

Rahandusministeerium selgitab, et Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus on endiselt kehtiv seadus, kuid haldusreformi seaduse § 27 lõikes 1 on sätestatud, et aastatel 2016-2018 kohaldatakse haldusreformi rakendamise käigus valdade ja linnade haldusterritoriaalse korralduse muudatuste ettevalmistamisel ja elluviimisel haldusreformi seaduses sätestatud ja haldusreformi seaduse § 1 lõike 4 kohaselt kohaldatakse haldusterritoriaalse korralduse ning

³¹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58140493>

³² Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

³³ Koeru Vallavolikogu esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60763608>

³⁴ Koeru ja Rakke valla taotlus ühinemiseks: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=59919420>

³⁵ Koeru ja Rakke valla taotlus ühinemiseks: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=59628983>

kohaliku omavalitsuse üksuste piiride ja nime muutmisele Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse sätteid, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi. See tähendab, et haldusreformi käigus tuleb ühinemismenetlus läbi viia haldusreformi seaduse sätete alusel ning Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse sätteid kohaldatakse vaid osaliselt ehk arvestades haldusreformi seadusest tulenevaid erisusi. Seega tuleb haldusterritoriaalse korralduse muutmisel lähtuda haldusreformi seadusest ning selles sätestatud toimingutest ja tähtaegadest. Sellisele seisukohale on asunud ka Tallinna Halduskohus Koeru valla esialgse õiguskaitses taotlust lahendades, milles Koeru vald nõudis Rahandusministeeriumi kohustamist esitada Koeru ja Rakke valla ühinemisdokumendid valitsusele (haldusasi 3-17-1000).

Piirkondlik komisjon leidis, et piirkonna toimeleotika ühinemise järgselt ei muutu ning omavalitsuse esitatud vastuväited ei ole põhjendatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse lõpetamiseks. Piirkonna tervikvaates on valdade ühendamisel ETHSi asjaolude lõikes positiivsed mõjud. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 4 kohaselt peab ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne omavalitsusüksuste ühinemist ja korraldama teenuste osutamise asustusüksustes, kus enne ühinemist paiknesid valla- või linnavalitsused. Seega on avalike teenuste olemasolu tagamine kohalike omavalitsuste enda juhtida.

Ettepanek valitsusele: jätkata Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla, Koigi valla ja Koeru valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva valla nimeks volikogude algatatud ühinemisel moodustuva valla nimi Järva vald.

3.4. Rakke valla ja Väike-Maarja valla ühendamiseks³⁶

Väike-Maarja vald (4486 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku liita Rakke vald Väike-Maarja vallaga.

Rakke vald (1626 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused: Kuna omavalitsused olid volikogude algatatud etapis elanike arvamuse kahe omavalitsuse ühendamiseks välja selgitanud, ei pidanud küsitlust uuesti korraldama. Esitatud tulemused volikogude algatatud etapi küsitluse tulemustest:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Rakke vald	1363	256	18,8	49	19,1	207	80,9
Väike-Maarja vald	3771	78	71	91,0	7	7	7,1

Kokkuvõtte omavalitsuste arvamustest:³⁷ Rakke vald tõi välja, et Koeru ja Rakke vald esitasid aprillis valitsusele taotluse kahe valla ühinemiseks volikogude algatusel, mis tuleks valitsuse poolt kinnitada. Vastavalt 2017.a. alguse Rakke külade kuuluvuse uuringule ja ka varasematele 2013 mobiilpositsioneerimise andmetele ning 2011 rahvaloenduse andmetele saab enamuse Rakke valla elanikest oma kõrgema järgu teenused Koerust. Rakke ja Väike-Maarja valdade ühendamine ei toeta Rakke valla hinnangul territoriaalset loogikat, sest Rakke valla külade elanikud ei käi praktiliselt üldse Väike-Maarjas. Väike-Maarja vald tõi välja, et piirkonna elanikud olnud läbi lähiajaloo sotsiaalselt ja majanduslikult tihedalt seotud, tänane

³⁶ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58160282>

³⁷ Vallavolikogude esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60710127>

ühistranspordikorraldus toetab omavalitsuste ühist juhtimist ning Rakke valla liitmist Väike-Maarja vallaga. Kaks omavalitsust on teinud aktiivset koostööd. Väike-Maarja vallas on välja töötatud ning hästi toimiv sotsiaalteenuste süsteem, mida saab laiendada ka Rakke valla piirkonnale.

Rakke vald kinnitas 30. märtsil 2017 volikogu otsusega nr 10 taotluse Koeru valla ja Rakke valla haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks ühinemise teel eesmärgil moodustada kahe valla ühinemisel uus omavalitsusüksus ning esitas taotluse 3. aprillil 2017 Järva maavanemale ja Lääne-Viru maavanemale. Järva maavanem esitas dokumendid Rahandusministeeriumile 13. aprillil 2017 kirjaga³⁸ nr 12-1/17/365-2 ja Lääne-Viru maavanem 3. aprilli 2017 kirjaga nr 12-1/17-489-1³⁹.

Rahandusministeerium selgitab, et Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus on endiselt kehtiv seadus, kuid haldusreformi seaduse § 27 lõikes 1 on sätestatud, et aastatel 2016-2018 kohaldatakse haldusreformi rakendamise käigus valdade ja linnade haldusterritoriaalse korralduse muudatuste ettevalmistamisel ja elluviimisel haldusreformi seaduses sätestatud ja haldusreformi seaduse § 1 lõike 4 kohaselt kohaldatakse haldusterritoriaalse korralduse ning kohaliku omavalitsuse üksuste piiride ja nime muutmisele Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse sätteid, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi. See tähendab, et haldusreformi käigus tuleb ühinemismenetlus läbi viia haldusreformi seaduse sätete alusel ning Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse sätteid kohaldatakse vaid osaliselt ehk arvestades haldusreformi seadusest tulenevaid erisusi. Seega tuleb haldusterritoriaalse korralduse muutmisel lähtuda haldusreformi seadusest ning selles sätestatud toimingutest ja tähtaegadest. Sellisele seisukohale on asunud ka Tallinna Halduskohus Koeru valla esialgse õiguskaitses taotlust lahendades, milles Koeru vald nõudis Rahandusministeeriumi kohustamist esitada Koeru ja Rakke valla ühinemisdokumendid valitsusele (haldusasi 3-17-1000).

Piirkondlik komisjon leidis, et Rakke valla esitatud seisukohas on kirjeldatud üldist olukorda kirjeldavate näitajate alusel ning Rakke ja Koeru valla ühendamise eelistust ilma, et oleks välja toodud võimalikku valitsuse ettepanekuga ehk Väike-Maarja valla ühinemisega kaasnevat negatiivset mõju. Kuigi Rakke vald toob välja, et elanikud ei käi Väike-Maarja vallas, siis Koeru ja Väike-Maarja valla võrdluses on 2013. aasta regionaalse pendelrände kordusuuringu andmetel liikuvus Rakke valla ja Väike-Maarja vahel kõrgem kui Rakke vallast Koeru suunal, 2011. aasta rahvaloenduse andmetel on tööränne kõrgem Koeru suunal ja 2016. aasta Haridus- ja Teadusministeeriumi õpilaste liikuvuse andmetel on õpilasränne kõrgem Väike-Maarja suunal. Tagasisides ei sisaldu uusi argumente. Komisjon nõustub Väike-Maarja valla seisukohtadega kahe valla ühisosast.

Ettepanek valitsusele: jätkata Rakke valla ja Väike-Maarja valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega Rakke valla liitmiseks Väike-Maarja vallaga, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva valla nimeks ajaloolise kihelkonna nimi Väike-Maarja vald.

³⁸ Koeru ja Rakke valla taotlus ühinemiseks: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=59919420>

³⁹ Koeru ja Rakke valla taotlus ühinemiseks: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=59628983>

3.5. Tõstamaa valla ühendamiseks Audru valla ja Paikuse valla ning Pärnu linnaga⁴⁰

Tõstamaa vald (1310 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Volikogude algatusel ühinevad Audru vald, Paikuse vald ja Pärnu linn (50 420 elanikku) – Pärnu linn ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Audru vald ja Paikuse vald ei vastanud Vabariigi Valitsuse ettepanekule ning seega nõustusid vaikumisi⁴¹.

Elanike küsitluse tulemused: Kuna omavalitsused olid volikogude algatatud etapis elanike arvamuse nelja omavalitsuse ühendamiseks välja selgitanud, ei pidanud küsitlust uuesti korraldama. Esitatud tulemused volikogude algatatud etapi küsitluse tulemustest:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Audru vald	4787	476	10,0	90	18,9	386	81,1
Paikuse vald	3057	242	7,9	60	24,8	182	75,2
Pärnu linn	33 733	345	1,0	161	46,7	184	53,3
Tõstamaa vald	1144	393	34,4	35	8,9	358	91,1

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁴² Pärnu linn ei ole toonud välja sisulisi põhjendusi valitsuse ettepanekuga mittenõustumise kohta viidates, et Tõstamaa Vallavolikogu pole avaldanud Pärnu Linnavolikogule uusi seisukohti, mis kinnitaksid Tõstamaa valla huvi ühinemiseks Pärnu linnaga. Tõstamaa vald tõi välja, et tegemist on isetoimiva piirkonnaga. Ühendamisel muutub kohalik võim ja teenuste kättesaadavus elaniku jaoks kaugemaks ja elutingimused halvenevad. Kuna Tõstamaa valla esindatus ühendomavalitsuses on väike, siis toob see paratamatult kaasa piirkonna ääremaastumise ja hääbumise.

Piirkondlik komisjon leidis, et Tõstamaa valla ühendamine on vajalik haldusreformi eesmärkide täitmiseks ja omavalitsuse võimekuse tõstmiseks. Valikuna on olnud ühendamine moodustuva Lääneranna valla või volikogude algatatud ühinemisel moodustuva Pärnu linnaga, alternatiivsetest valikutest on sobivam ühendamine Pärnu linna, Audru valla ja Paikuse vallaga. Pärnu linna, Audru ja Paikuse valla ühinemisel on kokku lepitud osavaldade moodustamises, mis on Tõstamaa vallale, arvestades valla kogukonnapõhisust (madal teenus- ja tööränne), sobiv. Osavalla moodustamine annab võimaluse kohapealse demokraatia ja otsustamise tagamiseks, andes tasakaalu ja kaasaráakimisvõimaluse. Kohaliku omavalitsuse teenuste pakkumine Tõstamaa vallas ei vähene ega kaugene elanikest, sest kohapeal on piisavalt elanikke, kellele teenuseid pakkuda. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 4 kohaselt peab ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne omavalitsusüksuste ühinemist. Avalike teenuste osutamist korraldatakse kõikides asustusüksustes, kus enne ühinemist paiknesid valla- või linnavalitsused.

Ettepanek valitsusele: jätkata Pärnu linna ning Audru, Paikuse ja Tõstamaa valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva omavalitsuse nimeks volikogude algatusel moodustuva linna nimi Pärnu linn.

⁴⁰ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119572>

⁴¹ Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

⁴² Audru Vallavolikogu protokolliline seisukoht:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60694986>,

Pärnu Linnavolikogu esitatud aramus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60689124>,

Tõstamaa Vallavolikogu esitatud aramus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60946891>

3.6. Juuru valla ühendamiseks Kaiu valla, Raikküla valla ja Rapla vallaga⁴³

Juuru vald (1462 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatatud etapis ühinemistaotlused esitanud Kaiu, Raikküla ja Rapla vald (11 952 elanikku) – ei vastanud Vabariigi Valitsuse ettepanekule ning seega nõustusid vaikimisi⁴⁴.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Juuru vald	1203	140	11,6	26	18,6	55	39,3
Kaiu vald	1084	36	3,3	21	58,3	15	41,7
Raikküla vald	1321	20	1,5	10	50,0	10	50,0
Rapla vald	7515	36	0,5	19	52,8	17	47,2

Kokkuvõtte omavalitsuste arvamustest:⁴⁵ Juuru vald tõi välja, et Vabariigi Valitsus ei ole kaalutlenud Juuru valla ühendamise osas teisi valikuid ning arvestanud Juuru ja Kohila vallavolikogude tahtega ühise omavalitsuse moodustamiseks. Kohila on samuti Rapla maakonna ja eriti Juuru valla teenus- ja tõmbekeskuseks.

Piirkondlik komisjon leidis, et Juuru valla esitatud arvamuses on ETHS § 7 lõike 5 alusel asjaolud ja negatiivsed mõjud välja toomata, samuti ei ole esitatud põhjendusi selle kohta, et Kohila vallaga ühinedes oleksid mõjud positiivsemad valitsuse ettepanekus esitatud ühendamise mõjudest. Juuru valla ja Kohila valla seos on tugev eelkõige ühtse Tallinna rände tõttu. Juuru valla õpilasränne on napilt Kohila suunaline, tööränne võrdlus Kohila valla ja Rapla valla vahel on Rapla suunaline. Juuru valla põhjapool asuvad külad on Kohila valla suunalised, kuid lõunapoolsed külad Rapla valla suunalised, seda näitas ka läbi viidud elanike küsitlus. Suurem osa Juuru vallast on Rapla suunaline. Ühendatakse neli omavalitsust, millest Juuru ja Kaiu vallal on tihedad ajaloolised seosed, mõlemad tänased vallad olid Juuru kihelkonna ja Juuru külanõukogu koosseisus. Samaväärsed ajaloolised sidemed Kohila vallaga puuduvad.

Kuigi alternatiivseid valikuid on ka seletuskirjas kaalutud, siis kuna Rapla ja Raikküla vallaga ühineval Kaiu vallal puudub ühine piir, pidi valitsus algatama haldusreformi seaduse kohaselt ühise piirita ühinemist taotlevate omavalitsusüksuste ühendamise miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastava kohaliku omavalitsuse üksuse või selle territooriumiosaga, kes jääb volikogude algatatud ühinemisel ühise piirita omavalitsuse vahele. Vastasel korral, kui Vabariigi Valitsus loobuks Juuru valla ühendamiseks, jääks ühendamata ka Kaiu, Raikküla ja Rapla vald, kes on volikogude algatatud ühinemise etapis ühinemist taotlenud. Kohila vallaga piirnevate külade üleandmise võimalikkusest on Juuru valda teavitatud (sh ka seletuskirjas viidatud), kuid Juuru valla volikogu ei viinud menetlust läbi.

Ettepanek valitsusele: jätkata Juuru, Kaiu, Raikküla ja Rapla valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva valla nimeks keskuse ja kihelkonna järgi Rapla vald.

⁴³ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119374>

⁴⁴ Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

⁴⁵ Juuru Vallavolikogu protokolliline seisukoht:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60829202>

3.7. Tabivere valla ühendamiseks Laeva valla, Piirissaare valla ja Tartu vallaga⁴⁶

Tabivere vald (2240 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Laeva vald, Piirissaare vald ja Tartu vald (8157 elanikku) – Piirissaare ja Tartu vald ei nõustunud Vabariigi Valitsuse esitatud ettepanekuga. Laeva vald ei vastanud Vabariigi Valitsuse ettepanekule ning seega nõustus vaikumisi⁴⁷.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Laeva vald	633	3	0,5	2	66,7	1	33,3
Piirissaare vald	100	45	45,0	6	13,3	39	86,7
Tabivere vald	1818	141	7,8	118	83,7	23	16,3
Tartu vald	5834	51	0,9	25	49,0	26	51,0

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁴⁸ Tartu ja Piirissaare vald tõid välja, et seletuskirjas ei ole välja toodud kasu juba ühinenud Tartu vallale. Kuna Tabiverega ei ole peetud läbirääkimisi, siis ei ole õige praegu omavalitsusi omavahel ühendada. Omavalitsused ei toonud välja negatiivseid mõjusid ETHS § 7 lg 5 asjaolude lõikes.

Piirkondlik komisjon leidis, et omavalitsused ei ole oma argumentides analüüsinud mõju ETHS § 7 lõike 5 asjaoludele ega toonud välja negatiivseid mõjusid nimetatud asjaolude lõikes. Tabivere valla ühendamine ühinenud Tartu vallaga on otstarbekas piirkonna tervikvaatest ning osapooltele ei tulene ühendamise negatiivseid mõjusid ETHS § 7 lõike 5 asjaolude lõikes.

Ettepanek valitsusele: jätkata Laeva, Piirissaare, Tabivere ja Tartu valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva omavalitsuse nimeks volikogude algatatud ühinemisel moodustuva valla nimi Tartu vald.

3.8. Kallaste linna, Pala valla ning Alatskivi valla, Peipsiääre valla ja Vara valla ühendamiseks⁴⁹

Volikogude algatusel ühinevad Alatskivi, Vara ja Peipsiääre vald (kokku 3843 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Pala vald (1089 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Kallaste linn (844 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Alatskivi vald	1121	45	4,0	28	62,2	17	37,8
Kallaste linn	742	96	12,9	45	46,9	51	53,1

⁴⁶ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119679>

⁴⁷ Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

⁴⁸ Piirissaare Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60290268>, Tabivere Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60334428>, Tartu Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60222108>

⁴⁹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58117873>

Pala vald	942	421	44,7	93	22,1	328	77,9
Peipsiääre vald	605	110	18,2	3	2,7	106	97,4
Vara vald	1558	135	8,7	2,	1,5	133	98,5

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁵⁰ Alatskivi, Vara ja Peipsiääre vald tõid välja et volikogude algatatud etapi otsuste ettevalmistamine juba oli väga raske ja emotsionaalne ning uue valla käivitamine sunduslikult tekitab veelgi suurema võõrandumise elanikest. Omavalitsuste avalike teenuste pakkumise tase on juba piisavalt kõrge. Pala ja Kallaste lisandumisel tõuseb praeguste KOvide laenukoormus ning piisavalt ei ole kaalutud alternatiivi Pala valla ühendamiseks ühineva Mustvee linnaga. ETHS § 7 lg 5 asjaolusid ei ole välja toodud. Pala vald tõi välja, et valla avalike teenuste kvaliteet on heal tasemel ja tööl head spetsialistid. Ühendataval vallal ei oleks head toimeleogikat, tegemist oleks kunstliku moodustisega. Kuna teised omavalitsused on juba vastu võtnud ühinemislepingu, siis Pala vallal puudub uue valla käivitamisel kaasaraäkimisõigus.

Piirkondlik komisjon leidis, et Pala valla osas on kaalutud ka Mustvee suunda ning valiku põhjendused on seletuskirjas esitatud. Sidusus on suurim antud lahenduse korral. Kallaste linn on moodustatava vallaga funktsionaalselt ja territoriaalselt seotud. Paiknemine Peipsi järve ääres ja Tartu linna toimepiirkonnas suurendab kogu piirkonna ühtekuuluvust. Ühinedes moodustub territoriaalselt kompaktne omavalitsusüksus. Nime küsimust käsitleb kohanimenõukogu ning piirkondlik komisjon selles osas arvamust ei kujunda.

Ettepanek valitsusele: jätkata Kallaste linna, Alatskivi, Pala, Peipsiääre ja Vara valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Määrata moodustuva valla nimeks kihelkonna järgi **Kodavere vald** või juba ühinenud kolme valla taotluse järgi **Peipsiääre vald**.

3.9. Kambja valla ühendamiseks Ülenurme vallaga⁵¹

Kambja vald (2586 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Ülenurme vald (7449 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Kambja vald	2099	821	39,1	63	7,7	756	92,1
Ülenurme vald	5784	1653	28,6	26	1,6	1625	98,3

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁵² Kambja vald tõi välja, et Kambja vallas on kompetents olemas. Ühendamisel moodustub kahe väga erineva asustussüsteemiga piirkond, mille ühendamine on väga keeruline. Linnalise ja hajaasustatud maavalla ühendamisel on vajadused väga erinevad. Ühendamine tood kaasa teenuste kaugenemise ja väheneb Kambja kui 2.tasandi teenuskeskuse olulisus ning otsustusõigus kaugeneb elanikest. Ülenurme vald tõi

⁵⁰ Alatskivi Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60606271>,

Kallaste Linnavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60733894>,

Pala Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60728852>,

Peipsiääre Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60725095>,

Vara Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60531853>

⁵¹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58142658>

⁵² Kambja Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60619726>,

Ülenurme Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60712422>

välja, et seletuskirjas ei ole analüüsitud mõju Ülenurme valla elanikele. Ülenurme vallale tekib kohustus hakata järgi aitama ühendamise tagajärjel ääremaastuvaid piirkondi.

Piirkondlik komisjon leidis, et teenuste vähenemine praeguse Kambja valla territooriumil ei ole tõenäoline. Teenuskeskuse olemasolu sõltub elanike arvust ja tarbimisest, mitte haldusüksuse keskuseks olemisest. Tartu linna kui maakonna- ja regioonikeskuse lähedus omab paratamatult oma mõju keskusena teenuste osutamisel. Kambja valla keskus ei ole ka hetkel kõigi Kambja valla piirkondade liikumisteedel, Kambja vallas on kolm erinevat liikumiskoridori. Nime küsimust käsitleb kohanimenõukogu ning piirkondlik komisjon selles osas arvamust ei kujunda.

Ettepanek valitsusele: jätkata Kambja ja Ülenurme valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta. Moodustuva omavalitsuse nimeks on lähtudes vanade maa-ala märkivate kohanimede eelistamisest põhjendatum määrata kihelkonnanimi Kambja vald, kuid välistada ei saa võimaliku keskuse järgi nimena Ülenurme valda.

3.10. Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla ühendamiseks ning Misso valla territooriumiosa (Hindsa, Koorla, Kossa, Kriiva, Leimani, Lütä, Mokra, Määsi, Napi, Pruntova, Põrstõ, Saagri, Saagrimäe, Savimäe, Tiastõ, Tiilige, Toodsi, Tserebi, Väiko-Tiilige külade) üleandmiseks ühinevale omavalitsusele⁵³

Värskä vald (1371 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku moodustada Setomaa vald Põlva maakonna koosseisus ning anda Misso valla Luhamaa nulgä külad üle Värskä vallale.

Meremäe vald (1075 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Mikitamäe vald (985 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Misso vald - nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku anda Luhamaa nulgä v.a Saagrimäe, Savimäe ja Väiko-Tiilige külad üle Värskä vallale.

Elanike küsitluse tulemused: Elanike küsitlus korraldati Vabariigi Valitsuse poolt jaanuaris 2017:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Meremäe vald	996	588	59,0	358	60,9	230	39,1
Mikitamäe vald	859	455	53,0	310	68,1	142	31,2
Misso valla Luhamaa nulgä	139	102	73,4	93	91,1	9	8,8
Värskä vald	1199	689	57,5	651	94,5	37	5,4

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁵⁴ Värskä vald tõi välja, et nõustub ühinemisega, kuid teeb ettepaneku anda Misso valla nn Luhamaa nulgä Värskä valla koosseisu ning tegi ettepaneku moodustuva Setomaa valla kuulumiseks Põlva maakonda. Mikitamäe vald tõi välja, et omavalitsusüksuste omavaheline koostöö on nõrk või pingeline ning üheks haldusüksuseks ühendamise korral võivad sellised pinged välistada valla eduka juhtimise ja viia üldse piirkonna

⁵³ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58155254>

⁵⁴ Meremäe Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60410373>, Mikitamäe ja Värskä vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60847171>, Misso Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60725722>.

ääremaastumisele. Kuna tegemist on geograafiliselt väljavenitatud vallaga, ei ole võimalik teenuste viimine kaugesse vallakeskusesse – vahemaad on suured ning valla siseselt teenuse kättesaadavuse tagamise korraldamine on kulukas – seega teenuseid ja spetsialiste ei saa koondada, mistõttu ühendamine erilist spetsialiseerumisvõimet kaasa ei too. Transpordi poolelt on vajadus teha suuri muudatusi, sest vallad kuuluvad eri maakondadesse. Meremäe vald töö välja, et ühendatavate KOVide vahel on nõrgad omavahelised sidemed. Tõmbekeskuse puudumise, ühistranspordi ümberkorraldamise ja teenuste pakkumise muutuste tõttu kaasnevad potentsiaalselt suured halduskulud. Samas Setomaa vald ei loo paremaid eeldusi seto identiteedi- ja kultuuriruumi kujundamisele. Misso vald nõustus enamuse külade üleandmisega Värskale vallale (v.a kolm küla), arvestades, et Värskale vald toetab Setomaa valla moodustamist ning on võimalik külade üleandmises kokkuleppele jõuda.

Piirkondlik komisjon ei nõustunud, et omavalitsused ei oma ühtekuuluvust, tihedat koostööd tehakse Setomaa Valdade Liidu raames juba pikka aega. Liidu tegevuse raames on vastu võetud ühine arengukava ja arendatud piirkonna ettevõtlust. Ühtse omavalitsuse moodustamist toetab ühtne kultuuriruum ja identiteet. Transpordi korralduse poolelt on võimalik tulevases omavalitsuses teha muudatusi ja ümberkorraldusi. Samuti on lahendatav omavalitsuse juriidilise keskuse küsimus.

Komisjonis leiti, et loogilise territoriaalse paiknemise tõttu ning selleks, et ei tekiks Põlva maakonna lahusmaatükki Võru maakonnas, peaks ühinenud Setomaa vald kuuluma Võru maakonda, kuid ühinevate omavalitsuste elanike enamuse paiknemise ja Värskale ja Mikitamäe seniste võrgustike tõttu Põlva maakonda. Tulevikus võiks kaaluda Põlva ja Võru maakonna ühendamist, sest kahe maakonna sidusus on väga suur.

Ettepanek valitsusele:

- Jätkata Meremäe, Mikitamäe ja Värskale valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetlusega Setomaa valla moodustamiseks Põlva maakonnas, kuna omavalitsused ei ole esitanud menetluse lõpetamiseks piisavalt kaalukaid põhjendusi ühinemisega kaasneva negatiivse mõju kohta.
- Jätkata Misso valla külade (Luhamaa nulga) üleandmisega Värskale vallale ehk piiride muutmise menetlusega. Tulla vastu elanike soovidele ning jätta Saagrimäe, Savimäe ja Väiko-Tiilige külad Misso valla (volikogude algatatud etapis ühinenud Rõuge valla) koosseisu.
- Määrata moodustuva valla nimeks Setomaa vald.

4. Piirkondlikel komisjonidel hinnata veel kord kohaliku omavalitsuse üksuste Vabariigi Valitsuse järgmiste ettepanekute kohta esitatud arvamustes märgitud asjaolusid, sh elanike arvamuse väljaselgitamise tulemusi ning anda nende põhjendatuse kohta hiljemalt 28. juuniks 2017. a Vabariigi Valitsusele arvamus:

4.1. Keila linna, Keila valla, Padise valla, Paldiski linna ja Vasalemma valla ühendamiseks⁵⁵

Keila linn (9861 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Keila vald (4906 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, kuid tegi ettepaneku kinnitada uue valla nimeks Keila vald.

⁵⁵ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119609>

Paldiski linn (3806 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, lisaks tegi ettepaneku jätta Vabariigi Valitsuse ettepanekust välja Paldiski linn.

Vasalemma vald (2498 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Padise vald (1740 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Keila linn	7660	3508	45,8	113	3,2	3395	96,8
Keila vald	3898	160	4,1	87	54,4	73	45,6
Padise vald	1470	721	49,0	28	3,9	692	96,1
Paldiski linn	3218	203	6,3	41	20,2	162	79,8
Vasalemma vald	2097	212	10,1	80	37,7	132	62,3

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest⁵⁶: Keila linn tõi välja, et kuna Keila linn täidab kriteeriumi ning Keila valla, Padise valla, Paldiski linna ja Vasalemma valla ühendamisel oleks kriteerium täidetud, ei ole Keila linna ühendamine seaduspärane ega kooskõlas HRS § 9 lõikega 2. Samuti tõi Keila linn välja, et ühendatavatel omavalitsustel puudub ühisosa, ühendamisel haldus- ja majanduslik suutlikkus langeb ning seletuskirjas ei ole piisavalt selgitatud ühinemise positiivset mõju Keila linnale. Padise vald tõi oma vastuses välja, et vald on iseseisvalt jätkates haldussuutlik ja haldusreformi eesmärk on täidetud ka ilma ühendamiseta. Seevastu ühendamisel on Padise vallal tõsine risk ääremaastuda ning teenuste kättesaadavus halveneb, kuna Keila linn ei asu Padise valla elanike liikumisteedel. Vasalemma valla põhiseisukohad olid, et vald on iseseisvalt jätkates haldussuutlik ning haldusreformi eesmärk on täidetud ka ilma ühendamiseta. Omavalitsuse hinnangul ei ole ajalooliselt kuidagi põhjendatud omanäoliste asulatega ja kompaktse asustusega Vasalemma valla ühendamine maaliste Padise valla ja Keila vallaga ning täielikult linnaliste Paldiski linna ja Keila linnaga. Ühendamisel väheneb fookus Vasalemma valla piirkonnale ning halveneb avalike teenuste kättesaadavus, tegemist ei ole ühtse teeninduspiirkonnaga. Paldiski linn ei toonud välja mõju ETHS § 7 lõike 5 asjaoludele.

Rahandusministeerium selgitab, et tulenevalt haldusreformi seadusest võib Vabariigi Valitsuse ettepanek hõlmata ka kriteeriumile vastavaid kohaliku omavalitsuse üksusi, kui sellise haldusterritoriaalse korralduse muutmisel oleks positiivne mõju, lähtudes ETHS § 7 lõikes 5 nimetatud asjaoludest, ning muutmine on vajalik ja otstarbekas omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastava kohaliku omavalitsuse üksuse võimekuse tagamiseks.

Piirkondlik komisjon leiab, et kuna Keila, Vasalemma ja Padise vald ning Paldiski linn ei ole volikogude algatusel ühinenud, siis hinnatakse neid ning nende ühinemise alternatiive hinnates iseseisvate omavalitsusüksustena, mitte juba ühinenud ja kriteeriumile vastava üksusena. Seega haldusterritoriaalse korralduse muutmine on vajalik kriteeriumit mittetäitvate kohalike omavalitsuste (Keila, Vasalemma ja Padise vald ning Paldiski linn) osas. Lähtuda tuleb territoriaalsest loogikast. Kuna eelistatud on keskuse ühendamine tagamaaga, siis piirkondlik komisjon leiab, et piirkonna tervikvaates on ETHSi asjaolude lõikes positiivsed mõjud Keila linna ühendamisel teiste omavalitsustega. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 4 kohaselt peab ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne omavalitsusüksuste ühinemist ja korraldama

⁵⁶ Linna- ja vallavolikogude esitatud arvamused:

<http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60828013>

teenuste osutamise asustusüksustes, kus enne ühinemist paiknesid valla- või linnavalitsused. Seega on avalike teenuste olemasolu tagamine kohalike omavalitsuste enda juhtida.

4.2. Haljala valla ja Vihula valla ühendamiseks Rakvere valla ja Sõmeru vallaga⁵⁷

Volikogude algatusel ühinevad Haljala ja Vihula vald (4389 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Rakvere ja Sõmeru vald (5583 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Haljala vald	2031	188	9,3	33	17,6	155	82,4
Rakvere vald	1759	285	16,2	11	3,9	274	96,1
Sõmeru vald	2895	610	21,1	7	1,1	603	98,9
Vihula vald	1735	589	33,9	49	8,3	540	91,7

Kokkuvõtte omavalitsuste arvamustest:⁵⁸ Omavalitsused tõid välja, et Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskiri ei kinnita, et valitsuse algatatud ühendamisel oleks positiivne mõju ETHS § 7 lõikes 5 nimetatud asjaoludele. Vabariigi Valitsuse põhjendused on üldsõnalised ega seendu konkreetsete valdadega. Neli omavalitsust ei ole omavahel ajalooliselt seotud ega oma ühtekuuluvustunnet ning ei oma ühtset keskust. Maakonnakeskus on tõmbekeskus kõigile maakonna omavalitsustele. Kaalutud ei ole riski, et ühinenud omavalitsuses jääksid toimima senised tugevad kultuurilised piirkondlikud kogukonnad ja senised kogukonnad võivad jääda alaesindatuks. Maakondlik identiteet ei ole piisav alus ühendamiseks.

Piirkondlik komisjon leidis, et vajadus on tõsta omavalitsuste võimekust pikas vaates ning tagada võimekus omavalitsustele antavate uute ülesannete täitmiseks. Ühendamise jätkamisel toetatakse kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu ja tagatakse ühtlasem piirkondlik areng. Ühendamine võimaldab enam spetsialiseeruda. Ühendamise mõjud ei ole negatiivsed. Piirkonna elanike liikuvus on ühtselt keskuse ehk Rakvere linna suunaline. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 4 kohaselt peab ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne omavalitsusüksuste ühinemist ja korraldama teenuste osutamise asustusüksustes, kus enne ühinemist paiknesid valla- või linnavalitsused. Seega on avalike teenuste olemasolu tagamine kohalike omavalitsuste enda juhtida.

4.3. Nõo valla ühendamiseks Elva linna, Konguta valla, Palupera valla, Puhja valla, Rannu valla ja Rõngu vallaga⁵⁹

Nõo vald (4170 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Volikogude algatusel ühinevad Elva linn, Konguta vald, Palupera vald, Puhja vald, Rannu vald ja Rõngu vald – Elva linn nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Konguta, Nõo, Palupera, Puhja, Rannu ja Rõngu vald ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

⁵⁷ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58122653>

⁵⁸ Vallavolikogude esitatud arvamused: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60710127>

⁵⁹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58121052>

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Elva linn	4720	34	0,7	18	52,9	16	47,1
Konguta vald	1170	11	0,9	4	36,4	7	63,6
Nõo vald	3367	2045	60,1	102	5,0	1792	87,6
Palupera vald	862	7	0,8	1	14,3	6	85,7
Puhja vald	1850	8	0,4	4	50,0	4	50,0
Rannu vald	1303	23	1,8	2	8,7	21	91,3
Rõngu vald	2211	10	0,5	1	10,0	9	90,0

Kokkuvõte omavalitsuste arvamustest:⁶⁰ Elva linn tõi välja, et Nõo valla elanikud käivad Elva linnas tööl ja kasutavad teenuseid Elva linnas. Moodustub funktsionaalselt ja majanduslikult seotud asustussüsteemi loogilisi seoseid arvestav võimekas omavalitsus. Konguta, Rannu, Palupera ja Puhja vald tõi välja, et Nõo valla ühendamine ei ole otstarbekas, kuna paisutab ühe omavalitsuse (Elva valla) teistest maakonna omavalitsustest pea kaks korda suuremaks. Omavalitsuste hinnangul saab Tartumaale ülisuure, omavahel mitte haakuva ja logistiliselt raskesti seondatava omavalitsuse moodustamise tulemusel kannatada piirkonna tasakaalustatud areng. Samuti lõhutakse ka kogu senine üksmeel ühineva kuue omavalitsuse vahel ning ühendamisel on positiivse mõju asemel hoopis negatiivne mõju Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõikes 5 loetletud asjaoludele. Nõo vald tõi välja, et vald on haldussuutlik ja kasvava elanike arvuga. Nõo vallas on olemas vajalik kompetents ja võimekus iseseisvalt korraldada ja juhtida kohaliku elu ning täita seadusest tulenevaid ülesandeid. Ühendamisel on negatiivne mõju Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 7 lõikes 5 loetletud asjaoludele. Elva vald ei asuks liikumisteedel. Nõo vald lahustuks suurvallas ja muutuks ebamäärase identiteediga piirkonnaks. Keeruline on säilitada vallakeskuse staatuse kaotanud Nõo aleviku teenuste võrgustikku ja olulisust kohaliku 2. tasandi keskustena.

Piirkondlik komisjon leidis, et Nõo valla ühendamisel suudab Elva linn ka suurenenud piirkonnale keskuse rolli täita. Elva linn on Nõo vallale tugevam keskus kui alternatiivse ühinemise variandina Ülenurme vallaga ühinemine ning sidusus on suurem kui oleks olnud Kambja vallaga ühendamisel. Ei saa hinnata vaid hetkel olevat teenuste pakkumise võimekust, vaid omavalitsuse võimekuse arendamise võimalusi. Nõo vald on maantee ja raudteega ühendatud Elva linna kui tulevase omavalitsuse juriidilise keskusega, bussiliiklus on tihe. Transpordiühendusi saab ka edasi arendada ning vähendada haldusüksuste piiridest tulenevaid kitsendusi liinidel. Koostööd omavalitsuste vahel tehakse kohalike külastuskeskuste arendamises ja arendustegevustes.

4.4. Luunja valla ja Tähtvere valla ühendamiseks Tartu linnaga⁶¹

Tähtvere vald (2609 elanikku) – ei vastanud Vabariigi Valitsuse ettepanekule ning seega nõustus vaikimisi⁶².

⁶⁰ Elva Linnavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60745532>, Konguta Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60365791>, Nõo Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60930696>, Palupera Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60706711>, Puhja Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60486691>, Rannu Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60366383>, Rõngu Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60606272>

⁶¹ VV määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119453>

⁶² Haldusreformi seaduse § 9 lõike 8 järgi loetakse valitsuse ettepanek vastuvõetuks, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust.

Luunja vald (4251 elanikku) – ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

Tartu linn (96 894 elanikku) – nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku liita Luunja ja Tähtvere vald Tartu linnaga.

Elanike küsitluse tulemused:

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Luunja vald	3347	1231	36,8	99	8,0	1130	91,8
Tartu linn	76 838	626	0,8	200	31,9	426	68,1
Tähtvere vald	2194	12	0,5	8	66,7	4	33,3

Kokkuvõte omavalitsuste arvamusest:⁶³ Luunja vald tõi välja, et Luunja elanikkond on kasvutrendis ja vallal on olemas kõik vajalikud teenused. Vald on piisavalt haldussuutlik, eelarvetulud ja tulumaksu laekumine on kasvanud. Ühinemine Tartu linnaga ei tagaks sidusust ega arvestaks elanike ühtekuuluvustundega. Ühinemisel puuduvad positiivsed mõjud ja piirkondlikud huvid ei saa Tartu linna volikogus olema tagatud. Tartu linn tõi välja, et nõustuvad Luunja valla ja Tähtvere valla liitmisega Tartu linnaga ning esitas ülevaate omavalitsuse edasisest korraldusest liitumisel, sealhulgas anti lubadus järgida põhimõtet, et Luunja valla ja Tähtvere valla ametiasutuste teenistujad jätkavad pärast Tartu Linnavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist teenistust Tartu linna ametiasutuste koosseisus.

Piirkondlik komisjon leidis, et Luunja valla elanike arvu võimalik kasv tuleneb eelkõige Tartu linna valglinnastumisest. Luunja valla finantsvõimekus Tartu linnaga liitumisest ei kahane. Liidetakse keskus-tagamaa, kuna osa Luunja vallast on tugevalt Tartu linnaga integreeritud. Liitumise tulemusena Tartu linnaga tihedalt seotud ja linnas teenuseid tarbivatel Luunja valla elanikel tekib võimalus rääkida oluliselt enam kaasa piirkonna elanikele teenuste osutamisel. Uus omavalitsus peab valitsemisel hea seisma kõigi oma elanike eest ja seega on kohustus võtta arvesse kõiki piirkondlikke huvisid. Tartu linn on oma tagasisides lubanud, et Luunja valla ja Tähtvere valla ametiasutuste teenistujad jätkavad pärast Tartu Linnavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist teenistust Tartu linna ametiasutuste koosseisus. Seega on tagatud praegustes valdades kohapealseid olusid tundvate ametnike ja töötajate jätkamine ning järjepidevus. Liitumise tulemusena kasvab Tartu linnastupiirkonna planeerimisprotsessi, liikluskorralduse ja territooriumi terviklik käsitlus.

Vabariigi Valitsuse protokollilises otsuses antakse Rahandusministeeriumile ülesandeks:

- 1) viivitamata teavitada kohaliku omavalitsuse üksusi Vabariigi Valitsuse protokollilisest otsustest haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse lõpetamisest või jätkamisest asjaomase kohaliku omavalitsuse üksuse osas.
- 2) valmistada ette asjakohaste Vabariigi Valitsuse määruste eelnõude muudatused ja esitada need Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

Käesolev protokolliline otsus on käsitletav menetlusliku aktina, millega Vabariigi Valitsus annab Rahandusministeeriumile kui valitsusasutusele ülesande teavitada kohaliku omavalitsuse üksusi menetluse käigust ning valmistada ette täitevvõimu aktide eelnõud. Protokolliline otsus ei muuda ega lõpeta ühegi omavalitsuse õigusi ega too neile kaasa kohustusi, samuti ei lõpeta protokolliline otsus ühegi omavalitsuse õigussubjektsust, mistõttu protokolliline otsus ei ole kohtulikult vaidlustatav.

⁶³ Luunja Vallavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60747512>, Tartu Linnavolikogu esitatud arvamus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60221932>